

Interpellationssvar

Dnr 19KS422-2
2019-11-21

Kommunfullmäktige

Svar på Interpellation från Sverigedemokraterna (SD) - Droganvändning bland unga

Vid kommunfullmäktiges sammanträde den 28 oktober 2019, väckte Mattias Eriksson Falk - Sverigedemokraterna (SD) följande interpellation.

”Sveriges radio Gävleborg rapporterade den 1 oktober 2019 om att droganvändningen, bland elever i Gävles skolor, ökar. Det var socialtjänsten i Gävle som larmat om utvecklingen. Vid sidan om en ökad konsumtion av drogerna cannabis, tramadol och ecstasy, var det mest anmärkningsvärda i rapporten det ökade bruket av kokain bland våra unga. Problematiken stannar inte vid den ökade droganvändningen i sig. Vi kunde också läsa om att mellanstadiebarn utnyttjas som kurirer, för drogförsäljning, åt de kriminella.

Vid det senaste sammanträdet med kommunstyrelsen lyfte Sverigedemokraterna oron för att barn riskerar att utnyttjas av kriminella i droghandeln. Kommunstyrelsens ordförande menade då att hon inte nåtts av någon information som indikerar detta. Nu ser vi dock med tydlighet att det finns en sådan, utbredd, problematik i Gävle.

Sverigedemokraterna har tidigare lagt fram motioner om att låta polisen få möjligheten att öva sina narkotikahundar i Gävles skolor. Vi har även föreslagit frivilliga drogtester av elever för att tidigt upptäcka, och därigenom både förebygga och motverka, bruk av droger.

Med anledning av ovanstående vill jag ställa följande frågor:

- Vad avser majoriteten att göra, i det förebyggande arbetet, för att minimera riskerna att barn och unga befattar sig med narkotika?
- Vad avser majoriteten att göra, i rent konkreta åtgärder, för att minska narkotika och droganvändningen bland våra unga i kommunen?
- Kommer polisens narkotikahundar ges möjlighet att öva i Gävles skolor?
- Anser majoriteten att det nu är dags att införa slumpmässiga och frivilliga drogtester i skolan?”

Jörgen Edsvik (S), Kommunalråd fick i uppdrag att besvara interpellationen.

Som svar på interpellationen vill jag anföra följande

Förebyggande arbete/Konkreta åtgärder:

Bakgrund

Gävle kommun har ett aktivt arbete med förebyggande åtgärder avseende ANDT (Alkohol, Narkotika, Droger och Tobak) som pågått från 1996. Fokus har primärt varit att minska tillgången och nyttjandet av alkohol, tobak och narkotika.

Fram till 2008 försämrades resultaten i CAN (centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysning) undersökning och Gävle kommun hade vid den tiden mycket oroväckande resultat, både jämfört med länet men också riket gällande ungas nyttjande av droger. Utifrån dåvarande situation togs beslut att initiera ett samlat grepp med särskilt fokus på narkotika. Efter studiebesök i andra kommuner som utvecklat arbetet bättre såsom ex Helsingborg och Örebro, togs beslut om utveckling av Fältverksamhet inom socialtjänsten, Drogfri skola, Ungdomsbehandling i öppenvård för unga och ett parallellt trygghetsskapande arbete inom ramen för BIG. En Narkotikakommision utvecklades där tjänstepersoner och politiker kunde mötas med fokus på frågorna. Arbetet utvecklades i nära dialog med Folkhälsomyndigheten.

Utvecklingen sedan 2008 har varit positiv avseende den mätning som genomförs inom ramen för CAN. I senaste mätning CAN placeras Gävle kommun lägst (dvs en positiv utveckling) i länet på flera indikatorer. Exempelvis har antal ungdomar som provat narkotika minskat från 120 ungdomar i årskurs 9 (2008 års mätning) till 40 ungdomar (2017 års mätning) vilket är den lägsta siffran mätt till andelen elever i vårt län.

Det som nu noterats är att gruppen som provat narkotika minskat i antal, men de som provat 20 ggr/år eller mer gör det *mer intensivt* än tidigare. Dessa ungdomars problembild märks också tydligare ex i skolan och på fritiden. Ungdomarna omgärdas ofta av orosanmälningar och de märks på stan ex inom Fältarnas/ socialtjänstens arbete. Det uttrycks oro avseende att situationen förvärrats, men genomförda undersökningar stärker inte det. CAN genomförs i årskurs 2 på gymnasiet och resultat från årets mätning kommer presenteras den 2/12. Nästa CAN- mätning i årskurs 9 genomförs under våren 2020.

Inom gruppen unga vuxna (18-27 år) har kokainet ökat över tid. Mätningar i avloppsvattnet har genomförts sedan 2012 med fyra måttillfällen per år, mars, juni, september och julhelgen. Första mätningen för sju år sedan påvisade 1-2 doser kokain per måttillfälle, undantaget juldagarna där det som högst uppmättes 24 doser. Kommunens teori är att den tillfälliga ökningen främst kan kopplas till hemvändarna från andra städer där kokainet varit mer utbrett

som "festdrog". För tre år sedan syntes för första gången en tydlig ökning till 100 doser, sedan dess har det accentuerats till dagens 200-450 doser per mätning.

Ett arbete som pågått under flera års tid är att minska bruket av tobak då det finns stöd för att det bedöms vara en riskfaktor för att påbörja bruk av narkotika (Interactions between nicotine and drugs of abuse: A review of preclinical findings, Stephen J. Kohut), men även alkohol. I Gävle kommun har arbetet för ungdomar bedrivits inom ramen av Tobaksfri duo där förälder och ungdom skriver på ett avtal där duon förpliktar sig att vara tobaksfri över tid. I nuläget är samtliga skolor (även friskolor) med i Tobaksfri DUO och nyttjandet av tobak har minskat från 30% till 10 %.

Kommunen har också aktivt uppvaktat polisen på både lokal och regional nivå, samt ett flertal rikspolitiker, med syfte att få tillbaka resurserna till den riktade Gatulagningsgrupp som avvecklades för några år sedan med effekten att de öppna drogsценerna blev mindre störda. Glädjande nog kan vi 2019 konstatera att polisen själva kommunicerar att gruppen kommer att återinsättas och omfatta fler tjänster än tidigare.

Frivilliga urinprov:

I de fall skolan misstänker att någon elev nyttjar droger kontaktar de Drogfri skola som träffar skolan och gör en bedömning av situationen. Om eleven är under 18 år så kontaktas föräldrar och eleven erbjuds att lämna ett frivilligt urinprov. Det är frivilligt att lämna och de flesta elever gör det. Drogfri skola kan slussa in de elever som har behov av insatser till Öppenvårdsenheten Kompassen. På kompassen genomförs en screening via bedömningsinstrument för HAP (HaschAvvänjningsProgram) och bland annat erbjuds stödjande enskilda samtal. Om insatserna på kompassen inte bedöms vara tillräckliga så överförs ungdomen till mottagningsgruppen träffar dem och ev utredning kan inledas på enheten ungdom.

Narkotikahundar

Det finns kommuner som regelbundet arbetar med narkotikahundar för sök i skolorna ex Malmö, Landskrona, Norrköping. Eskilstuna och i Gävleborgs län har ex Slottegymnasiet i Ljusdal genomfört detta. För att det ska bli aktuellt att genomföra en sökning med narkotikahundar på skolorna ska det finnas en framtagen Drogpolicy på skolan och policyn ska vara känd av elever och föräldrar. Sökningen blir aktuell kvällstid när det inte finns elever i lokalerna. I Gävle genomförs, vid behov, redan idag sökning med narkotikahundar vid några Högstadieskolor. Det är rektor som gör avvägningarna om behovet och kontaktar polisen när det är aktuellt.

Drogtester

Frivilliga drogtester utförs redan idag då elever erbjuds lämna urinprov enligt tidigare beskrivning. Vissa program ex Fordonstekniskt program på Borgarskolan gör obligatoriska drogtester/ urinprov på alla utifrån att de hanterar fordon och den säkerhetsrisk eventuell drogpåverkan kan medföra.

Möjligheten att genomföra frivilliga drogtester/ urinprov finns och används på högstadie -och gymnasieskolor i Gävle kommun och det är verksamheten Drogfri skola som ombesörjer detta.

Samhällets skyddsfaktorer:

Goda uppväxtvillkor är starka skyddsfaktorer i barns uppväxt. Det utvecklade arbetet med förbyggande och stödjande insatser till barn och deras vårdnadshavare i ex förskola, skola och på deras fritid bidrar att minska antalet unga som på sikt nyttjar alkohol, tobak och droger. Det arbetet bedrivs inom ett flertal av Gävle kommuns verksamheter, men också tillsammans med andra myndigheter som exempelvis Polis och Region Gävleborg. Det förebyggande arbetet är en konkret åtgärd som kompletterar andra former av trygghetsskapande insatser.

Härmed anser jag att interpellationen är besvarad.

Jörgen Edsvik (S)
Kommunalråd